

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri 15. detsembri 2016. a määruse nr 69 „Põllumajandusloomade aretustoetuse saamiseks esitatavad nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõus kavandatakse maaeluministri 15. detsembri 2016. a määruses nr 69 „Põllumajandusloomade aretustoetuse saamiseks esitatavad nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise kord“ (edaspidi *määrus nr 69*) eesti vuti jõudluskontrolli läbiviimise või geneetilise väärtuse (edaspidi *jõudluskontrolli läbiviimine*) hindamise kulude hüvitamiseks aretusühingule makstava toetuse arvestamise aluste täpsustamine.

Eelnõus kavandatakse erandid on seotud „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ tegevussuuna 4 „Kvaliteetsed sisendid põllumajanduses“ eesmärgiga „Tõuaretusega on tagatud Eesti oludesse sobivad tõud ja geneetiline mitmekesisus“ ja programmi „Põllumajandusloomade geneetiliste ressursside kogumine, säilitamine ja kasutamine 2024–2030“ tegevuste rakendamisega.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna nõunik Sirje Jalakas (625 6578, sirje.jalakas@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi eelnõule on teinud sama ministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (diana.rammul@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt muudetakse määruse nr 69 § 5 ja lisa 1.

Eelnõu kohaselt kehtestatakse ülempiir lindude arvule (kuni 3300 lindu), mis on aluseks toetuse maksimaalse suuruse arvutamisel ja mille ulatuses on võimalik aretusühingutel jõudluskontrolli kulutuste hüvitamiseks aretustoetuse taotlust esitada. Mainitud ülempiir lähtub asjaolust, et eesti vuti tõu puhul on tegemist ohustatud tõugude loetelusse kantud tõuga. PÕLASE kohaselt loetakse ohustatuks tõug, mille puhul on emaslindude arv alla 10 000 linna või isaslindude arv alla 1000 linna. Tulenevalt eeltoodust ning sellest, et individuaaljõudlust tuleb aretusprogrammide kohaselt viia läbi aretusfarmis peetavate 4-30% jõudluskontrolli aluste lindude kohta, on võimalik aretustoetusena toetada maksimaalselt 3300 linna osas individuaaljõudluskontrolli läbiviimist. See tähendab, et eesti vuti jõudluskontrolli läbiviimise kulude hüvitamiseks antava toetuse maksimaalse suuruse arvutamisel saab arvesse võtta kogu eesti vuti populatsiooni kohta kuni 3300 lindu, mis on 30% 11 000 linnuga populatsioonist.

Kui mainitud kulude hüvitamiseks taotleb toetust mitu aretusühingut, siis jagatakse nimetatud maksimaalne arv ühingute vahel võrdselt. Selliselt on võimalik tagada mõlema populatsiooniosa tõhus aretus, mis tagab ühtlasi ohustatud tõu säilimise.

Eesti vuti aretusega tegelevad 2 tegevusloaga aretusühingut, kellel on ka heakskiidetud aretusprogrammid ning jõudluskontrollikorrad. Selleks, et mõlemal aretusühingul oleks võimalik oma tegevust jätkata ning ohustatud tõu jõudluskontrolli läbi viia, jagatakse maksimaalne lindude arv võrdselt kaheks osaks ning sellest tulenevalt on mõlemal aretusühingul võimalik toetust jõudluskontrolli läbiviimise kulude hüvitamiseks taotleda kuni 1650 linna kohta.

Lisaks kehtestatakse eelnõuga selged reeglid selle kohta, millises mahus on aretusfarmi linde võimalik esitada toetuse taotluses. Taotluses esitatud lindude arvu alusel arvestatakse aretusühingule maksimaalne areustoetuse summa, mida on võimalik maksta jõudluskontrolli läbiviimise kulude hüvitamiseks.

Toetuse maksimaalse suuruse arvutamisel ühele taotlejale võetakse arvesse aretusfarmis jõudluskontrolli all olevad linnud. Kuna mõlema aretusühingu jõudluskontrolli kordade kohaselt nähakse ette aretusfarmis nii individuaaljõudluse kui ka rühmajõudluse läbiviimine, siis võetakse toetuse taotlemisel arvesse üksnes nende aretusfarmide individuaaljõudluskontrollis osalevate lindude arvu, kus viiakse läbi nii individuaal- kui ka rühmajõudluskontrolli. Seejuures on jõudluskontrolli kordades kehtestatud individuaaljõudluskontrolli osakaal kogu jõudluskontrolli alla olevatest lindudest. Eesti Vutt MTÜ kvalifitseerib aretusfarmina farmi, kus individuaaljõudluskontrolli osakaal kogu jõudluskontrolli all olevatesse lindudes on vähemalt 4% ja maksimaalselt 30%. Eesti Linnukasvatavate Seltsi aretuse ja säilituse eeskiri näeb ette, et „Kõigi farmis peetavate emasvuttide individuaalse jõudluskontrolli tegemiseks peaks farmis individuaalpuuride arv olema 10-20% farmis peetavate emasvuttide arvust (1000 emasvutiga farmis 100-200 individuaalpuuri)“. Eeltoodust tulenevalt saab eelnõu kohaselt toetuse taotluses sama aretusfarmi lindudest arvesse võtta üksnes need individuaaljõudluskontrolli linnud, kes moodustavad kuni 30% kogu aretusfarmi jõudluskontrolli alustest lindudest.

Aretustoetust saab taotleda aretusühing, kellel on tegevusluba ning kelle aretusprogramm on asjaomase tõu aretamiseks heaks kiidetud kolm aastat enne toetuse taotlemise perioodi algust. Seetõttu saavad lähima kolme aasta jooksul taotleda toetust vaid hetkel tegevusluba omavad kaks vuti aretusega tegelevat aretusühingut ning maksimaalne lindude arv jagatakse võrdselt nende kahe taotleja vahel.

Jõudluskontrolli läbiviimise kuludest on riigiabi reeglite kohaselt lubatud hüvitada kuni 70% loomapidajale osutatava teenuse maksumusest. Samas ei ole see riigile kohustus ning juhul, kui riigieelarve vahendid ei ole piisavad kogu kulu hüvitamiseks, tuleb aretusühingutel leida ülejäänud vahendid oma tuludest.

Kuna viimaste aastate jooksul on just eesti vuttide jõudluskontrolli läbiviimise kulude hüvitamiseks antava toetuse taotlemise kohta olnud erinevaid tõlgendusi ja arusaamu toetusaluste lindude määratlemisega, siis käesolevas eelnõus täpsustataksegi milliseid linde saab võtta arvesse nimetatud toetuse maksimaalse suuruse arvutamisel. Toetuse tingimuste täpsustamisel on võetud arvesse riigi kohustusi loomageneetiliste ressursside säilitamisel (Rio konventsioon ja Loomageneetiliste ressursside säilitamise programm aastateks 2024-2030) ning eesti vuti aretus- ja säilitusprogrammides ning jõudluskontrolli kordades ette nähtud tegevusi.

Kuna jõudluskontroll hõlmab nii rühma- kui ka individuaaljõudluskontrolli läbiviimist, siis tuleb seda ka toetuse maksmisel arvesse võtta. See tähendab, et aretusfarmis, kus teostatakse individuaalset jõudluskontrolli, tuleb läbi viia ka rühmajõudluskontrolli, kuna need mõlemad tegevused on ettenähtud jõudluskontrolli korras. Viimastel aastatel on hüppeliselt suurenenud areustoetuse taotlustes esitatud individuaaljõudluse lindude arv (aga mitte kogu jõudluskontrolli aluste lindude arv), mis pole kooskõlas jõudluskontrolli korras toodud määratlusega, mille kohaselt individuaaljõudlust tuleks rakendada 30% jõudluskontrollis olevate lindude kohta. Individuaaljõudluses olevate lindude arv peab olemas otseses seoses aretusvajadustega ega saa olla üksnes toetuse saamise eesmärgil suurendatud. Individuaaljõudluses peetakse puuris ühte emas- ja isaslindu ning jälgitakse nende toodangunäitajaid ning tehakse järeldusi aretustöö kohta, samuti saadakse sealt aretusmaterjali. Farmiomanik võib loomulikult pidada farmis ka ainult individuaaljõudluskontrolli aluseid linde, kuid sellisel juhul neid toetuse taotluses toetuse maksimaalse suuruse arvutamisel arvesse ei võeta.

Eelnõu kohaselt kehtestatakse eesti vuti populatsiooni kohta maksimaalne lindude arv, keda võetakse arvesse aretusühingule maksimaalse aretustoetuse summa arvutamisel. Selle summa arvutamisel on võetud arvesse ohustatud tõu määramise kriteeriume (10 000 emaslindu või 1 1000 isaslindu) ning individuaaljõudluse osakaalu kogu jõudluskontrollis olevatest lindudest samas aretusfarmis.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas komisjoni määrusega (EL) nr 2022/2472, millega tunnistatakse teatavat liiki abi põllumajandus- ja metsandussektoris ja maapiirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 327, 21.12.2022, lk 1–81), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/1012 (tõuaretuse määrus) (ELT L 171, 29.06.2016, lk 66–143).

4. Määruse mõjud

Määrusel on mõjud eesti vuti aretusega tegelevatele põllumajandustootjatele ja aretusühingutele.

Eesti vuti aretusega tegeleb kaks aretusühingut, milleks on Eesti Linnukasvatavate Selts ning MTÜ Eesti Vutt. Mõlemal aretusühingul on aretuse tegevusluba ning PTA poolt heakskiidetud aretusprogramm eesti vuti aretuseks. Mõlemal aretusühingul on liikmed, kes tegelevad eesti vuti aretusega, kus teostatakse eesti vuti jõudluskontrolli. Jõudluskontrolli raames teostatakse rühma- ja individuaaljõudluskontrolli.

Määrusel, mille alusel makstakse toetust vuti aretusega tegelevatele aretusühingutele, on positiivne mõju nii riigiabi saajatele, kelleks on loomapidajad, kui ka aretusühingutele, kes on loomapidajatele teenuste osutajad. Aretustoetuse abil hüvitatakse aretajatele aretusühingute poolt osutatava teenuse kulud osaliselt või tervikuna. Eesti vuti aretusühingutel on võimalus taotleda aretustoetust jõudluskontrolli läbiviimise kulude hüvitamiseks.

Käesoleva eelnõuga kehtestatud maksimaalne toetusaluste lindude arv kogu eesti vuti populatsiooni kohta võib mõjutada aretusühingu maksimaalse aretustoetuse summa suurust, mille ulatuses on aretusühingul esitada kuludokumente. Seda juhul, kui varasematel aastatel on taotluses esitatud ka selliste individuaaljõudluses olevate lindude arvud, keda peetakse aretusfarmis, kus ei teostata individuaaljõudluskontrolli vastavas proportsioonis nagu seda nähakse ette jõudluskontrolli korras. Varasem määruse tekst ei täpsustanud asjakohast proportsiooni ega ka teinud otsest viidet jõudluskontrolli korra vastavale reeglile.

Käesoleva muudatusega ei halvene eesti vuti tõu aretuslik olukord ning ka toetuse abil toetatud jõudluskontrolli tegevuste abil on võimalik jätkata eesti vuti tõu aretuseks ja säilituseks vajalikku jõudluskontrolli teenuse osutamist aretajatele aretusühingu poolt nii nagu see on toetusskeemi puhul ette nähtud.

Loomapidajatel on võimalus ka edaspidi samas mahus tootmist jätkata ning aretusfarmidel jätkata aretusmaterjali tootmist, aga seda reaalses mahus, mida vajatakse konkreetse tõu aretuseks ning viisil mida näevad ette vastava tõu aretusprogrammid ja jõudluskontrolli korrad.

Määrusel ei ole muid mõjusid. Puuduvad mõjud elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ning majandusele laiemalt. Samuti puudub määrusel mõju riigi julgeolekule, välissuhetele ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Eelnõuga ei kaasne muid otseseid või kaudseid mõjusid.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi ega esitada selle aruannet.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisategevusi ega -kulutusi riigieelarve vahenditest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile.

Samuti esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Linnukasvatajate Seltsile ning MTÜ-le Eesti Vutt ning Eesti Tõuloomakasvatajate Liidule.